

По-четверте, організація і підтримання офіційних відносин у галузі оборони. По-п'яте, підтримка експорту озброєнь і обладнання. І по-шосте, представлення нації і збройних сил на офіційних церемоніях і подібних заходах [6, с. 112]. На основі вищезазначеного можна зробити висновок, що оборонна дипломатія має умову, за якої вона може бути ефективною лише тоді, коли вона синхронізована з іншими зусиллями державної влади, такими як торгівля, допомога, політичні відносини, культура і контакти між людьми, а основним завданням та головною метою оборонної дипломатії є співробітництво різних держав у військовій сфері та захист державами інтересів своїх громадян.

Список використаних джерел

1. Гуменюк Б. Національна дипломатія сучасної доби: нові виклики і завдання // *Україна дипломатична* : Науковий щорічник. К., 2011. 23 с.
2. Ковалев А. Азбука дипломатии. М., 1993. 71 с.
3. Gregory Winger (2014), «The Velvet Gauntlet: A Theory of Defence Diplomacy» Institut für die Wissenschaften vom Menschen. Available online at <https://www.iwm.at/publications/5-junior-visiting-fellows-conferences/vol-xxxiii/the-velvet-gauntlet/>, accessed on August 11, 2020. 93 с.
4. Ian Manor (2019), *The Digitalization of Public Diplomacy*, Cham: Palgrave Macmillan. 175 с.
5. Muthanna K. A. Military Diplomacy. *Journal of Defence Studies*. 2011. 5(1). 400 с.
6. Erik Pajtinka. Military Diplomacy and Its Present Functions. *Security Dimensions: International & National Studies*. 2016. № 20. С. 179–194. URL: <https://www.fpvmmv.umb.sk/drive/2020-10-22/military-diplomacy-and-its-present-functions.pdf>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Грушко М. В.

ПАТЛАХА АРИНА ВОЛОДИМИРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

ФУНКЦІЇ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ ТА ЇХ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Розвиток усталених юридичних та протокольних принципів різноманітних сторін дипломатичної практики було засновано ще Віденським конгресом 1815 р. та Аахенським міжнародним протоколом 1818 р. З часом сформувалися три стійкі угруповання діяльності дипломатичних представництв (в науковій

літературі їх прийнято називати функціями), які нині набули класичного, канонічного характеру: ведення переговорів, дипломатичний захист та інформаційна діяльність. Загалом Віденська конвенція (далі Конвенція) 1961 р. про дипломатичні зносини у ст. 3 чітко регламентує функції дипломатичного представництва. До них відносяться:

- «представництво держави, що акредитує, в державі перебування;

- захист у державі перебування інтересів акредитуючої держави та її громадян у межах, що допускаються міжнародним правом;

- ведення переговорів із урядом держави перебування;

- з'ясування всіма законними засобами умов та подій у державі перебування та повідомленні про них уряду держави, що акредитує;

- заохочення дружніх відносин між державою, що акредитує, і державою перебування, та розвиток їх взаємовідносин у галузі економіки, культури і науки» [1].

У міжнародному праві акредитуючою державою називається та, яка направляє в іншу державу своє дипломатичне представництво. Держава ж, де розміщено дипломатичне представництво, називається державою, що приймає, або державою перебування.

З іншого боку, дипломатичні представництва можуть виконувати консульські функції. Для цього в них створюються консульські відділи.

Зрозуміло, що кожна держава дане положення Конвенції доповнює власним тлумаченням з огляду на традиції та специфічні особливості національної дипломатичної служби.

Функція ведення переговорів з урядом країни перебування є основною процедурною функцією, що вказує на засоби здійснення дипломатичних повноважень. У широкому сенсі ця функція розуміється як спілкування з дипломатичним представником країни перебування. Одним словом – це переговори про укладення міжнародного договору чи інших правочинів. Ця функція ґрунтується на функції представництва, тому дипломатичний представник веде переговори у широкому та вузькому сенсі без надання одноразових повноважень, оскільки вони раніше були надані вірчими грамотами главою держави резиденції.

Функція дипломатичного захисту полягає в тому, що дипломатичне представництво за кордоном представляє та захищає не лише інтереси держави, що акредитує, а й здійснює подібні заходи щодо фізичних та юридичних осіб, тобто юридичних осіб, що перебувають у правових відносинах з державою, акредитаціями (громадяни та юридичні особи держави).

У міжнародному праві з урахуванням практики вироблено критерії правомірності дипломатичного захисту:

а) функція дипломатичного захисту надається лише дипломатичним представництвом;

б) дипломатичний захист поширюється в основному лише на громадян держави, що акредитує;

в) ця функція починає діяти не відразу після вчинення особою правопорушення, а тільки після того, як посольством вичерпано всі законні засоби, передбачені в рамках законодавства держави перебування (суть дипломатичного захисту полягає не так у правовому захисті громадянина, як у його політичному захисті, оскільки до цього питання приєднуються політичне керівництво та інші центральні органи держави, що акредитує);

г) дипломатичний захист не надається іноземним громадянам, громадянам країни перебування або апатридам (функція дипломатичного захисту не збігається із правом дипломатичного притулку) [3, с. 93].

Інформаційна функція полягає в тому, що дипломатичне представництво має право всіма легальними, допустимими засобами (у рамках законодавства країни перебування) здійснювати збір інформації та передавати її уряду своєї країни. Ця інформація має багатоаспектний характер, тому що стосується політичної обставин в державі перебування, розстановки в ній політичних сил, економічної ситуації в країні та інших питань.

Проте інформаційну функцію слід розуміти ширше. Вона включає зобов'язання не тільки інформувати державу, що акредитує, а й зобов'язання надавати інформаційні послуги суб'єктам, що знаходяться на території країни перебування. Таким чином, будь-який громадянин, організація, тим паче орган країни перебування, має право звернутися в дипломатичне представництво із запитом про надання інформації, що його цікавить, з конкретних питань. Водночас слід зазначити, що інформаційна функція повинна здійснюватися дипломатичним представництвом дуже обережно, щоб уникнути порушень законів країни перебування [2, с. 99].

З вище наведеного бачимо, що організаційно-правові форми здійснення функцій дипломатичного представництва дуже широкі та різноманітні, вони обговорюються та встановлюються, знаходячи своє закріплення на міжурядовому рівні у відповідних угодах.

Можна виділити такі проблемні аспекти. Перша проблема полягає в тому, що, на відміну від країн з авторитарними структурами, у демократичних країнах спостерігається значне розосередження центрів влади та центрів прийняття рішень. Дипломати цих країн не завжди впевнені, що отримають

підтримку акції з боку парламентських інститутів, органів місцевої влади, муніципальної влади, які вони роблять за кордоном. Це в свою чергу завдає шкоди престижу дипломатичних представників у власних очах приймаючої сторони. Друга проблема пов'язана із кадровим питанням. Дуже часто молоді люди, котрі претендують на те чи інше службове місце, проходячи всі конкурсні випробування, на проведення яких міністерства закордонних справ витрачаю великі кошти, стають об'єктом уваги великих комерційних компаній. І найчастіше такі пропозиції не залишаються без відповіді. Також можна виділити третю проблему – гендерну. Вона полягає в тому, що раніше вважали, що серед дипломатів не може бути жіночої статі, але з часом країни боротимуться за рівність у цій сфері. Наприклад, у Франції на виборах мають висувати рівне представництво від обох статей. Якщо 1975 р. лише одна жінка мала ранг посланця, тепер на французькій дипломатичній службі зайнято 14 жінок-послів. Сьогодні в Канаді половину чиновників, які щорічно надходять на дипломатичну службу, становлять жінки. Британську дипломатичну службу постійно критикують за недостатню увагу до гендерної проблеми. У 1996 р. скандальну популярність набув відхід з Форін офіс П. Невілл-Джонс, якій відмовили у призначенні на посаду посла в Парижі, мотивуючи це тим, що вона незаміжня. Проте вже дев'ять жінок отримали ранг посла, і кількість жінок на дипломатичній службі зростає.

Незважаючи на ці проблеми, дипломатія не вичерпала свій потенціал. Її завдання у XXI ст. вийти на якісно новий рівень, що відповідає вимогам та викликам сучасного світу.

Роль дипломатії має проявитися як справжнього носія ідей миру та толерантності. Не випадково дослідники сучасної дипломатії виявляють величезний інтерес до ролі ідей, оцінюють політиків, дипломатів та інших акторів міжнародних відносин з погляду «етичного виміру» їхньої повсякденної діяльності.

Список використаних джерел

1. Венская конвенция о дипломатических сношениях от 21.03.1964. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Гуменюк Б. І Дипломатична служба: правове регулювання : навч. посіб. Київ : Либідь, 2007. 224 с.
3. Искевич И. С., Подольский А. В. Дипломатическое и консульское право : учебное пособие. Тамбов : Изд-во ФГБОУ ВПО «ТГТУ», 2014. 136 с.

Науковий керівник: асистент кафедри Владишевська В. В.